

پارازیتوئیدهای زنبور مغزخوار بادام *Eurytoma amygdali* Enderlein در ایران

پارازیتوئیدهای زنبور مغزخوار بادام (*Eurytoma amygdali* Enderlein (Hym.:Eurytomidae) در ایران. دکتر حسینعلی لطفعلی زاده^۱، دکتر آرمان آوندفقیه^۲، مهندس سیامک روشندل^۳ و مهندس علی جعفری ندوشن^۴؛ بخش گیاهپزشکی، مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان آذربایجان شرقی، تبریز، ایران، hlotfalizadeh2001@yahoo.com؛ بخش تحقیقات حشره‌شناسی کشاورزی، مؤسسه تحقیقات گیاهپزشکی کشور، صندوق پستی ۱۴۵۴، تهران ۱۹۳۹۵، ایران؛ بخش تحقیقات گیاهپزشکی، مرکز تحقیقات کشاورزی استان چهارمحال بختیاری، ایران؛ بخش تحقیقات گیاهپزشکی، مرکز تحقیقات کشاورزی استان یزد، ایران^۴.

زنبور مغزخوار بادام *Eurytoma amygdali* Enderlein, 1907 که به بالا خانواده Chalcidoidea و خانواده Eurytomidae تعلق دارد یکی از مهم‌ترین آفات درختان بادام در منطقه پاله آرکتیک است (خصوصاً در نواحی مدیترانه‌ای). اولین پارازیتوئید روی این آفت در سال ۱۹۷۸ از ارمنستان گزارش و گونه دوم اخیراً از کشور ترکیه جمع‌آوری شده است. طی مطالعات بیولوژیک در سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۸۳ بر روی زنبورهای مغزخوار درختان میوه هسته‌دار در ایران، علاوه بر زنبور مغزخوار بادام، دو گونه زنبور دیگر از بادام‌های آلوده که در نقاط مختلف جمع‌آوری شده بودند، پرورش داده شد. این دو گونه پارازیتوئید متعلق به خانواده‌های Eulophidae و Pteromalidae از بالا خانواده Chalcidoidea بودند. شناسایی نمونه‌ها با استفاده از منابع Bouček & Rasplus, 1991. Institut National de la Recherche Agronomique, Paris, p. 95; Graham, 1969. Bulletin of the British Museum (Natural History) (Entomology) Supplement 16: p. 430 and Doğanlar & Bolu, 2004. Zoology in the Middle East, 32: pp.76-78. Bulletin of the British Museum (Natural History) (Entomology), 55(1): pp. 270-272. استفاده از 78. برای خانواده اول، و برای خانواده دوم با استفاده از Graham, 1987. عنوانین *Gugolzia bademia* Doğanlar و *Aprostocetus bucculentus* (Kostjukov) شناسائی شدند که هر دو برای فون ایران جدید هستند.

۱- *Gugolzia bademia* Doğanlar, 2004: این گونه در بهار سال ۱۳۸۳ از استان چهارمحال و

بختیاری (شهرکرد) توسط روشندل جمع‌آوری شد که به خانواده Pteromalidae و زیر خانواده Pteromalinae تعلق دارد. این گونه در سال ۲۰۰۴ برای اولین بار در دنیا از ترکیه جمع‌آوری و توصیف شده است و تا کنون گزارش دیگری از وجود این زنبور در دنیا وجود ندارد (Doğanlar & Bolu, 2004. Zoology in the Middle East, 32: p. 76) و این دومین گزارش محسوب می‌شود.

۲- *Aprostocetus bucculentus* (Kostjukov, 1978): این زنبور از استان‌های یزد (مهریز- ندوشن)، چهارمحال و بختیاری (شهرکرد- روشندل) و قزوین (قرالی) در بهار سال‌های ۱۳۸۳ و ۱۳۸۰ جمع‌آوری شد به خانواده Eulophidae و زیرخانواده Tetrastichinae تعلق دارد (Graham, 1987. Bulletin of the British Museum (Natural History) (Entomology), 55(1): pp. 270-272). این گونه را در زیر جنس *Aprostocetus* تقسیم بندی کرده است. *A. bucculentus* در خاورمیانه از ارمنستان، ترکیه و فلسطین اشغالی گزارش شده است.